

Մասիս լրագիրը 5 անգամ կը հրատարակուի շաբաթը. 4 Օրաբերք եւ 1 Շաբաթաբերք :

Տպարկւան դին. Կ. Պոլսոյ նամբը 180

„ „ Գաւառաց „	10 Մէկ
Վեցամսեայ գին Կ. Պոլսոյ „	90 Դրլ
„ „ Գաւառաց „	5 Մէկ

Իւրաքանչիւր բուց գին

Շաբաթաբերք	60 փրլ.
Օրաբերք	20 „

Դուք գաղտնի լրագրաց համարու ծախ-
քը հիմադրութեան վրայ է: :
Մանուցման տողը մեկ եղբայր համար
է: 3 դր. երկու անգամ համար 2 դր.
Լրագրոյ վերաբերեալ համանկ կամ ոք
է կցե գրութիւն հիմադրութեան հետե-
րին պիտի ստացուի: Եւ հաւանքու ծախ-
քն աւ զըզուրկն վրայ է:

ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿՆԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

609

Մեր արդոյ բաժանորդներէն մա
նաւանդ գաւառականներէն որոնք որ
լրագրոյս տարեկան գինը դեռ չեն
վճարած, կը խնդրենք որ անյապաղ
վճարելու բարեհաճին :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

RECEIVED

Սորա Սթանլի Բրնիս Լիննի մէջ խօսած ճառն իր կարեւոր յայտարարութեանց պատճառաւ բոլոր եւրոպական լրագրաց խորհրդածութեան նիւթ եղած է։ Սթանլիին կատմամբ լրածներն արդէն մեր ընթերցողաց ծանօթ են. ընդհանուր քաղաքակալ նուիրեան նկատմամբ ալ տխրէ նուազ բացողոյ յայտարարութիւններ ըջաւ։ «Նշրկու ղինուորական մեծ տէրութեանց փոխադարձ նախանձուն մէջ ըսաւ, սրտատանջութեան եւ կռակածի պատճառներ կան, ահագին ղինուորական պատրաստութիւններն ըստ ինքեան վտանգի աղբիւրներ են. բայց ամենէն աւելի տիրող ղղացումը պատերազմի փափաքը չէ, այլ անոր մէջ ի նալու երկնղը. եւ քանղի մարդիկ աւկամայ պատերազմելու ստիպող չկը. նոր ըլլալ, անյուսղի չէ՝որ երկու տաքիէ ի վեր Նորագղի վրայ կախուած փոթորիկը փարատի։ Նոս վրձակին մէջ գլխաւոր շահ ունեղող երկու մեծ տէրութիւնները՝ Ղաղղիա եւ Ղարուսիա՝ ձեռք առնուըն։ Ղարուսի ինչ ղի ունի պատերազմընէ, ողինչ, քան ղի ստղղ է որ կանուխ կամ՝ ուչ իր նարատակին պիտի հասնի, որ է Ղերմանղի միութիւնն իր գերադաշնութեան ներըն։ Նշրկա իր բնական ժառանգութիւնն է եւ պէտք է ըս. պատէ որ տիրելու ժամանակը գղ ինչը Ղաղղիա թղլ պիտի տաղ, թեւ ընու ոչ ողոր կամ փաղը, սակղան վերջապէս դաղղիաղղի ալ ինկնին հասնղաղ որ այս արդարաղն անհրաժեղ է։ Ղաղղիղ մէջ դառ մը մարդիկ կան՝ որը պատերաղմ կուղեն բայղ ասնը սակաւաթիւ են, դաղղիաղղ մեծ մասն իր արուեստին եւ խնայողութեան ետուէն է եւ ղինուորաղրութիւնն ու պատերաղմական փառաց հին աղղային կիրը կտաէ Ղրքան թէ « որուղում մղյն մէկ մարդի ող՝ կղյարն կակսալ է ո. բայը կղյարն ամենէն աւելի գիտէ իր երկրին մէջ տիրող կարծիըը. Լեաուեաղղ կուուի պատճառներն եթէ մէկ երկու տարի ալ երկրաղձղին, յղղնութիւնը բաւական պիտի ըլլալ դոնէ մասամը իւիը ղինուորական պատրաստութիւնները դաղղեղնելու, եւ այն ատեն դէպըերը խաղաղութեանն իրենց ընթողըը կընան շղղունակալ Ղոկ ղղղղալ հարկու կղղաղը պղղինէ պղ բարի արղիւնըն աղաղ բեւ

բերու համար, բայց իր ջանքերն որոշեալ սահմանէ մը դուրս չլիտի ելնեն: Ինքզից ընթացքին կանոնը պիտի ըլլայ ամեն տէրութեանց բարեկամ ըլլալ, սակայն մէկուն հետ ուլ ձանձաղուի դաշնակցութիւն մը չհաստատուել: Իր կըղզիական դիրքը կըղիացեալ պոսիւնն առանձին թաղաքականութիւն մը բռնել կը պահանջէ, եւ վերջապէս եթէ դուրսը գործերը ձախորդ երթան, պոսիւնը խլորացայի ցամաք երկրին մէջ պոստերալմ ծագել, հաստատրիմ դաշնակցի մ'ունի որուն կրնայ կրթիլ, այն է իր նեղագրը: Ե

Վստիք են ահա Լորա Սթանլիի
յայտարարութիւնները, որոց արամա-
բանական հետեւանքն է թէ Վեր-
մանիա վերջապէս Ռուսոյի գերա-
դասութեան ներքեւ պիտի միանայ,
թէ ստիկա Վաղղիոյ քնաս մը չունի
եւ թէ դաղղիացւոց մեծ մասը պա-
տերազմի մէջմ է, ուստի յուսարի է
որ եթէ մէկ երկու տարի ալ պատե-
րազմ չըլլայ, այնուհետեւ ամեն տե-
րութիւն ղինուորական մեծ պատ-
րաստութիւններէն յուշեւորլ, որը
հիմա գլխաւորապէս պատերազմի կա-
կաններու մտօցիչն են, զանոնք մէկը-
կը թողուն: Բայց եթէ ասանկ չըլ-
լայ եւ պատերազմ ալ ծագի, Բնդ-
ղիա ոչ պիտի միջամտէ, ոչ ալ մէկուն
հետ պիտի դաշնակցի, այլ կը զգլին
մէջէն չեղոր հանդիսատես պիտի ըլ-
լայ: Եւ կարծիքները միայն Լորա
Սթանլիի յատուկ չեն, այլ Ենդ զիոյ ա-
զատական մեծ մասին, Գլ ինքնաթիւ-
նի, Գլ իրաջիթի ալ սկզբունքն ու
տնըք են, ուստի եթէ պաշտօնէից փո-
փոխութիւն մ'ալ պատահի, անդղիա-
կան տերութեան ընթացքը Լորա
Սթանլիի ցուցեցեալ ծրագրէն չը պիտի
խտորի:

Ի որս Սթանիկի յայսարարութիւնները փարզիկ կէս պաշտօնական թերթերուն աչքին բխժ մէկէն ի մէս օրը ետ մեծ զարմանք իւր պատճառէն անոնց : Քանի մը լրագրիչն թամամակէ մի վեր չէին դադարը ւսելէ, որ զոնէ Բրեւեթեան ինդրոյն նկատմամբ Լնգլիա Վաղդիոյ եւ Լատիոյ համամիտ եւ դաշնակիցէ Լիւթ Դոր Սթանիկի եւ Վերայ թիւյայտարարութիւններէն կը հրապարակէ Լնգլիա լուրքած կըլլար որ Վերմի պատերազմին ալ ձեռնամուկ չըլլալով անոր առաջ քնառած ըլլար Սիւս կողմնէ այս օրերս Լնգլիա եւ Ռուսիոյ մէջ դաշնակցութիւն մը հաստատուած ըլլալու եւ Բրեւեթեան ինդրոյն վրայ երկու տէրութեան մէջ դադարի թղթակցութիւններ փոխանակուելու զրոյցն ալ նախնապէս անհիմն կը թուի, քանզի Լնգլիա «ձառնծարսի դաշնակցութիւններ հաստատել չուզեր : Վերմանիոյ նկատմամբ բոլոր թուրքերն ալ աչինչ նուազարմար կուտան փարզիկ թերթերուն . . . որս Սթանիկ, կըսէ Լ

Յոսան, բաւական անկողնակալու-
թեամբ ճնկատեք մեր երկիրն միճակը,
Ահք Լնդ զից պէս մեզ ցամաք երկրէն
զատող դաշնակից նեղուց մը շունկնը,
սրուն վրայ կարենանք վատահ ըլլալ,
ուստի ճնական է որ մեր Լեռեւեան
համայնքը վրայ ինքրոնացած եւ զին-
ւորած մեզ տէրութեան մը կազմուե-
լուն վրայ մտնանք։ Ձախարարու-
թեան եւ խաղաղասիրութեան յոր-
դորները պէտք էք որ մեզի ուղղէր,
այլ Բրուսիոյ։ « Երջապէս հաւա-
նական է որ Քիւնի Լիննի տուն
նախօտութիւնը Վաղղից բաւական
ղից համաձայնութիւնը բաւական
յոյտուցած ըլլայ, քանզի չենք կար-
ծեր որ Լաբլէնի կայսրը Վերման
ից միութեան վրայ Լորտ Լթանիկի
կարծեաց համամիտ ըլլայ, քանի որ
Վաղղից պաշտօնական յայտարար-
ութիւններէն ալ կը հետեւի թէ այն-
օրը որ Բրուսիա իր տիրապետութիւ-
նը Լէն գետին ասղլեն անցնայ,
այն օրն ալ Վաղղիկի իր բոլոր շեղէն-
ներովն անոր դէմ պիտի ելնէ։

Պատէն երեսփոխանին արձան մը
կանգնեցու համար բացուած առորդա-
բլուքեանց գործը Փարիզի մէջ ու-
շագրութիւն կը գրաւէ տակաւին
Ստորագրութիւնը բացող Լէֆիւս—
Լասինսկ, Ռէվէյլ, Բոնիպիւն եւ
Ռարիւս—Ռօթիլիք անուն լրագիրնե-
րուն դառնոյ նոյ. շէին վերջացու-
ածին ինչ ալ գոտապարտեցան : Իսկ
Ռէվէյլի խմբակը Պ. Տը Լէքլիւր
միւսնեքէն աւելի ծանր գոտակնեք
կրեց, քանզի 2000 ֆրանք տուող անք
կրէէ զատ՝ վեց ամիս ալ քաղաքային
երաւունքէ զրկուեցաւ, որով ոչ իւր՝ ոչ
ալ ուրիշ լրագիր մէջ իր անուամբ յօդ-
ւածն հրատարակելու կամ ընտրու-
թեանց խառնուելու իրաւունք չու-
նենար մինչեւ վեց ամիս : Իսկ միւս
ները միայն հազարական ֆրանք տու-
ող անքի գոտապարտուեցան : Իսկ ա-
նոցմէ, Պատէնի գերեզմանին վրա-
նոյ . ջին եղած ցոյցերուն մէջ դառն ու
չորս հողի ալ հասարակաց անգործու-
թեան զիջումներ եւ կառավարու-
թեան զէմ՝ տնտեսութիւն գործաբե-
նպատակաւ ներքին խառնակութիւն
ներ հանած ըլլալու յանդիմանք գոտա-
պարտուեցան : Արամեանլին այն
որ Իսպեաւ անուն անձ մ'ալ 500 ֆր-
անք տուող անքի գոտապարտուեցա-
նոյ . ջին օրը կարմիր փողպատ մը կը
րելուն պատճառաւ, վասն զի գոտա-
ւորն՝ այն օրը շատ ցուրտ չըլլաւ
համար՝ կարմիր փողպատ կրէլը յե-
ղափոխական նշան համարեր է : Իմ
բատառներց փառաբաններն իրենց
ծախիքը պաշտպանելէ աւելի կա-
ռավարութեան զէմ՝ ուղղեցին ի-
րենց ամբիւնն սոցիալստը պլաներն
ը. Պ. Ռէվէյլէն, Լէմանէ—Լ-
րակօ եւ Ռարիշ նշանաւոր փառաբան
ներու մէջ խորհրդակցութեան զիր-
այ ունին նուազ խիստ խորքերով

Հաստատուէր թէ՛ Եփեսոսէնի համալս. քոյ.
ւած ստորագրութեանց գառն ապօ.
լինաւոր է, իսկ հռչակաւոր Ա. Աէ.
Իւնէ՛ իր մահուան անկողնէն հետեւ
եղլ համալին ուղղեց իլլէթէօր քոյոգ.
ընէ, իւր ստորագրութեան բամբին
հետ, :

“ 1851 զեկա. 2ին իմ' առաջարկ
կաթեամբս ազգային ժողովը հրա-
մանագիր մը հանեց, որով կը քննելը
թե հասաբանկապետութեան նախա-
գահը (Վարդէն) իշխանութենէ կրնա
հալ ըլլալեւ օրէնքէ դուրս համար-
ւել, եւ քաղաքացիները կը հրաւիրէր որ
միասնաբար օրինաց բռնաբարութեան
դէմ լինեն, որով նախագահն ինք
զինք յանցաւոր ըրած էր: Ի՞նչ հրա-
ւիրողիւր ստորագրուի ներածին չափ
Ֆարիզի մէջ հրատարակուեցաւ: Իմ
ընկերակիցն Ա. Ֆոտէն սրտի մտքը
հիազանդեցաւ. ժողովին հրամանաց
եւ իր եռանդին զոչ եղաւ. ուստի
ինքզինքս պարտաւոր կը համարիմ
անոր գումբանին վրայ քառու լինան
ընդամասկարան մը կանգնելու. համար
իշխանած ստորագրութեան մասնակ
ջիլ: ”

Ուստիոյ կայսեր դուստր Մա-
րիամ մեծ դքսուհւոյն Պալիէրայի
թագաւորին : Հետ նշանաւոր զրոյց,
ներք զարծնալ երեսան ելած են
Էլբուսի թէ Պալիէրայի թագաւոր
մէկգրեր է սր մեծ դքսուհին հռո-
մէական կրօնի ընդունիչ եւ Ուստիոյ
կառավարութիւնն ալ ատր համար
է : Սինոդին առաջարկութիւն մը ներ-
կայացուցեր է , որ իւր կարծուի թէ
ընդունելի կըլլայ : Ուստիոյ արքուն-
եայ Ղերմանիոյ վիհապետայ հեա-
տադատնութիւնն արդէն յայտնի ըլ-
լաւով , սպանոր ինտամուլիւնն ալ Ուս-
տիոյ աղլեկտութիւնը զօրացնելու նը-
պատառնաւ կրնմպտի :

Ստորիսէն փարկել Նոնա լը
բաղրին դուռած նստակ վրէ հետեւեալ
հալ իւրապի կը նկարարաբէ Ստորիսից
զանազան կողմանիցս թեանց վիճակը
» Ստորիսի մէջ հինգ տեսակ
կարծիք կայ : Աբրահամ եւ Ռօբէթ
զօրապետները, Սենրանսիէի դուքս
թագաւորեցնելու մտքին վրայ են, եւ
ուրիշ որ եւ էլ լուծումը ընդունել չե
ուզեր : Իբրիմ զօրապետն ալ ընտրել
միւսին՝ որ գեւեռ յայտնի չէ՝ ըստ ո
ւրոյն ինքն ի ըստ ոմանց ալ Իսթրա
կան միտ թխըր :

«Վերհասանալովսն մտալ՝ Վրպիս
լիքէ զի բանակին զորադեսններուն հետ
կը լնանան ի զապէլլա թաղուհւոյն որ
զին թաղու որ զնեբա : Եւ իրոյնակ
ցաւ թիւը խառն հարուստ է : Իրդէ
մարդ զլիւծ են Վարկիլ ի զապէլլա
թաղուհւոյն որպէս զի այս խորհուրդ
ըն գլու ի հանեալու միջոցներսն վրայ
խորհողակոյն :

«Տօն Բարբոի կաշմահայտ թիւնն
այ մեռած կր կարծ տէր , բայց կը նըն

ՏՐԵՄԵՆՕՍՈՒԹԻՒՆԻՐ

Չմեռուան երկար գիշերները բաւական ձանձրալի կըլլան։ Ըմառը երբ արեւուն թմրեցուցիչ ջերմութիւնը ջերմերը կը թուլացնէ և աշխատութեան ու մանաւանդ մասաւոր յոգնութեան մասամբ մ'անցարձար կրնէ մարդս, գիշերը սիրելի է քան մը ժամ գոնէ զով պէտքու մը շնչելու համար ելնել պարտաւ։ Ընցան այն ժամերը, եղանակը ձմեռային է, օդերն անձրևաւ, ամպոս, խնամ, տխուր։ Իսկ փողոցները ցեխոտ և աղանդի, որ գրեթէ տաճկական քաղաքներու յատուկ եղած է։ Ինչ քնելու է այսպիսի եղանակի մ'երկար գիշերները, ոմանց զբոսարաններն և կարծաւահանութեան զուրս չեն ելնիր, աւելիները խաղի սեղանին յոյսով տիքը կը գոմարին և մինչև լոյս րազը փորձելու կամ ժամանակ անցունելու ետեւէ կըլլան։ Պատիկանութեան պաշտօնային հասարակաց խաղարանները գոցեց, բայց տուններ կեցած են, տուններն սերահարարել են, հոն թեպէս բազմի տեսող մը պէս դարձող շրջանակները կան, բայց տեսակ տեսակ թուղթի խաղերը կան։ . . . Թո՛ղ մարդոց շատն այս վայրկեան այսպիսի բաներու ետեւէ ըլլան, իսկ արամիսօ՛ր, արամիսօր լոյսն, մենաւոր, մարդկային կատակեր, գութեանց հանդիսատես կըլլայ, և ինքայն ըստ իւր եղանակին տաղանդութիւնը փայտանելու համար ձեռքը գրիչ մը կառնու, որ արամիսօ՛ր, ու հասկերազ կընէ միտքը եկած գէպերը . . .

Եւս գէպերուն առաջին կարգէն են ազգային դրօշերը, 'Սիկոսըր գնաց' խաչաժողովը եկաւ։ Եզըր ոչ գացուցին երթումս բարով ըսաւ, ոչ ալ եկուղին յարի եկար։ Պատրիարքարանը խեղճ վիճակի մէջ։ Պատրիարքը ոչ հրաժարեալ, ոչ ալ չհրաժարեալ։ Բարունակ պէյը յանկարծամահ եղաւ։ Սահմանադրութեան վերաբերիչ յանձնաժողովն ամիս ու կէսի չափ կայ՝ վերաքննեալ Սահմանադրութեան վերջնական խմբագրութիւնը իր անդամներէն խմբագրել մը յանձնեց, որ տակաւին իր պաշտօնը չաւարտեց, բայց հարկաւ որ մը կաւարտէ, Թո՛ղ ապէս ըստպատեալ վրայ ըլլայ։ Եթէ այսպէս երթայ՝ թերեւ հանդերձեալ սերունդին թոռները Սահմանադրութեան երեսը տեսնելու բազմ ունենան։ Սերատարից Պարագետ եպիսկոպոսին դատար չլիք։ Չաղաւ, բայց ինչպէ՞ս պիտի ըլլայ, արգարութիւնը պիտի յաղթէ թէ . . . Երբ գտաւ որ չենք, — Ապմայ առաջնորդ Յարութիւն արքեպիսկոպոսը դեռ առ տեղումները կը գեղերի։ Հաւաք ջաղաքաւոր, երկու ամիս 'ի վեր ամենուն թերանն այս անունը կը պարտի, և ամուսնի թուական կարեւորութիւնն առաւ, ինչու որ մեծ տէրութեան մ'արտաքին գործող պաշտօն, եայն, որ ինքզինքը խիստ ուրախ էր համարէր «այս պատմարժան եկեղեցականը» տեսնելով, Պատրիարքին գրեց թէ չլինար զանկիս մնալուն նշանակ ընդունել, այն պատճառաւ որ Թուրքիոյ Հայոց հոգեւոր շահերը թուն շերտապաշտպան մը միայն Պ. Պօլսոյ Պատրիարքն է, և ազգաբարձութիւնն առաւ թէ անոր 'ի մայրաքաղաքը անկողնութիւնը կրնայ այնպիսի հեռուութիւններ ունենալ, զորս Բ. Պօլսը չլինար անտարբեր աչքով նկատել, ոչ Եսանք անկողնի խաղեր են, և Հայոց Պատրիարքը գոցեց ան աջին անգամն է որ այսինքն պաշտօնէ մը պապիս յարգանքով նամակ մը կընդունին Սահայն լաւ կըլլար որ հոգեւոր շահերու խնայող մէջ նուազ րաջարկարեւն խոսէր։ Եւս այժմ Ջաղաքանը կերկրորդ արդարարեալ հեռուութեանց հաւանակ իր տեղը ծանր մը նստել է, և վաղեմ Բերայի եկեղեցին բարձր պիտի մայ։

Եւս է ահա ազգային դրօշերուն պատկերը։ Ենթին կը մնայ Պարեոյ գերեզմանատան խեղիւրդ, և Եսատուրի մէջ Հայոց վանքերուն և եկեղեցիներէն։ Բուն եղած անկողնի թշնամաց յարգանքալից մնայը, — Իմայ գտնանք Հայոց հասարակային կարծիքն ալ զեննենք։ Բնականաւոր գծադրութիւն մը ազգային դրօշը ընթացքին և մանաւանդ Պատրիարքին անձին — այժմ Պատրիարքին անձին գեւ, քանից սուս զբուրցելու և վատ շողորթութիւնն և անհոգ պարտք չունինք։ Խոսք շատ, բայց դրօշ ոչ ուրեք։ Ինծի կուգայ որ քիչ մ'ալ մեր մեղքութիւնն ու անհոգութիւնը մեղաշարժեց ենք։ Պարծեմ սարկութիւնը մեր արդարարեւն աւարականի է որ մեր մեղքն ճիշդ մը թափելու, փրկութեան գերադաս ջանք մը ընելու պայտք անկողնը կը գտնուի ինքը, քիչ կուգեմ որ ազգային դրօշ մը համար շատ անգամ ընաւ զհոգեւորութիւն մը յանձն տանուլ չենք ուզեր։ Եզըրն մէջ քիչ շատ խեղահաս մարդիկ ժողով անգամ եղան, ո՞րք կատարեալ ճիշդութեամբ իր պարտքը կատարեց, չը գիտենք, գուցէ ապագայ պատմագիրը մեր յիշատակարանները ցնեմ ժամանակ այս մասին ճշմարտութիւնն 'ի վեր հանեն։ Եսոր հակառակ՝ ուրիշներէ փրկութիւնն ապահուելու և անձանց վերայ յոյս դնելու միշտ պատրաստ ենք։ Եսելու է թէ ի՞նչ տեսակ տեսակ ծրարողները կան ազգային յառաջդիմութեան։ Եւս ծրարողներն ամեն բանի կը յարմարին, բայց ազգային կերպարանքն ոչ երբեք, ընդհանրապէս օտար պաշտպանութեանց յոյս բնական եղած է և ասիկա ձեռք թերեւ միջոցները խորհողներ ալ պակաս չեն։ Եւս խորհուած միջոցներն ալ փերձապէս կրօնական միութեան, կամ աւելի պարզ խօսելով կրօնափոխութեան մը կը յայտնեն։ Որք կընէ թէ յունաց աւելի մօտենալու ենք, և այժմէն մեր և անոնց մէջ ընաւ տարբերութիւն մը տեսնել չուզեր, որպէս թէ, ենթադրելով որ կրօնական տարբերութիւնն այնչափ նշանակալից չէ, ազգային ոգւոյ, բարւոյ, սովորութեանց, լեզուի, և այլն, և այլն տարբերութիւններն ունենանք ըլլային։ Ուրիշները, բայց աւելի քիչերը, Ենթաց պաշտպանութիւնը վայելելու մասը բողոքականութեան և անկղերականութեան վրայ կը խորհին։ Եւս նոյնպէս ենք ալ կաթոլիկութիւնը ևս խմեմար կը համարին Պապիցի փառաւոր անուանէ և հզօր պաշտպանութեան հրապարակ։ Եւս մասին գրեւոր անցեալներն ընկերութեան մը մէջ ազգայինական գրայն մնիր յայտնող հրապարակական փոքրագետի մը և Լուսաւորչականի մը հետաքրքրական խօսակցութեանը ներկայ գտնուելոյ, որուն խմատները ներկայ արամիսօսութեան մէջ տեղաւորելու հաճոյքը չեմ կըրնար մերժել։

Հոսմեական փոքրագետը յատկաշուքիւն յայտնելով ազգային ներկայ վիճակին վրայ ըսաւ։ Պատրիարքարանը գործելու անկողնը վիճակի մը մէջ կը գտնուի։ Սահմանադրութիւնը այսօր չկայ, և Կորէն հաստատելու և գործադրութեան սկսելու համար բաւական ժամանակ պէտք է։ Ինչպէս որ քան զոր ազգային վիճակը կը վատթարի, և եթէ այսպէս երթայ, ո՞վ գիտէ փոխանին վրայ պիտի ըլլայ։ Պաւառաց մէջ խեղճութիւնն ու ազգաւորութիւնը վերջին աստիճանին են, և գծադրարար բարեւոյցները աշխատող մարդիկ չկան, առաջնորդները հովուներ անկողնը են, ոչ ժամանակին յառաջդիմութիւնը գիտեն, ոչ ալ ուրին կը հասկնան շատ անգամ։ Վանքերը բողոքական անօգուտ վիճակի մը հասած են և միայն մասնաւոր բայ շահերուն կը ծառայեն։ Լուսաւորչական հայոց վիճակն այս է։ Վանք կաթոլիկներուն։ Պատրիարք մ'ունին, որուն ձեռքէն բան հաւաք, որ բաւական չէ։ Կան վարդապետներ և օգտակար չեն։ Կան վարդապետներ հաստատած է։ Բայց այս մարդը սաստիկ փառաստէր է։ Ինքզինքը իրաւունքները տարաւ։ Հոն յանձնեց, և րոյր ժողովուրդը՝ բայց 'ի քանի մը մեղքաւորներէ՝ իրեն գեւ գրգռեց։ պատասխանատու փառութեան սկզբութեանը րոյրութիւն վերցուց։ Ժողով մը չը թուցայ։ Ինքը բողոքական տէր եղաւ։ Կաթոլիկ ընել, և այնուհետեւ ալ զայն լատինացի է։ Հետեւաւոր ազգին այս մասին ալ այս կարգութեամբ փրկութեան յոյս չը կայ։ Բայց իս փրկութեան մասին միութեան մէջ է։ Եւս ամեն օրինաւոր ժողովներ կրնանք ունենալ, իրարու օգնութեամբ կրնանք մեծամեծ քայլեր առնել, վարժարաններ կարեւորագուցել, ազգայնոց վրայ եղած բնութեանց և հարստահարութեանց ազգու կերպիւ հաստատուած պահանջները և ստանալ։ Միթէ Պարքանի թշնամաց և Ս. Յովնանի փառաց կողպատումը կրնայ ինչպէս ամեն այսպէս մնայ, միթէ հիմայ կաթոլիկ եկեղեցւոյ մը գեւ պատահած 'բոնու թիւը կրնայ անպատահաւ կենալ։ Ս. Երջանգէս ամեն կողմանէ ազգին փրկութիւնը ևս միութեան մէջ կը տեսնեմ, և անկողնը ներկայ բաժանեալ վիճակին մէջ։

Լուսաւորչականը վայրիկ մը մտաւ, ծեղէ ետեւ, այսպէս պատասխանեց։ — Ձեր խորհրդածութեանց մէջ իրաւ և արդար կետեր գտնուիլը կըլլաւ, վերադառնալէ հայր, ազգին փրկութիւնն անտարակոյս միութեան մէջ է, բաժանումը միշտ տարբերութիւն կենելով ապրէ։ Բայց ի՞նչպիսի միութիւն։ Պարք միութիւնը կրօնական նկատմամբ կատարեց, մինչդեռ ազգը կրօնական խեղիւրդէն փառաց կշտայած է։ ալ չուզեր վիճել թէ հոգին սուրբ 'ի հօրէ՛ր' կը թլկնէ թէ 'ի հօրէ և յորդոյ' թէ քաւարան կայ կամ չը կայ, և այլն և այլն։ Ենթաւելի կը սկսէ իւր նիւթական և բարոյական շահերուն վրայ խորհել, և իր յառաջդիմութիւնն ու պարզապէս միայն իր խորհրդածութեանց նիւթ ընել։ — Այ, ոչ, ընաւ հարկ չկայ կրօնական խեղիւրդէն փառ վիճարանելու։ Լուսաւորչական կրօնը էտպէս կաթոլիկութենէ մեծ տարբերութիւն մը չունի։ Գիտաւ որ կէտ մը միայն կայ ոչ գիտեց կը բաժնէ և այս ալ Պապին գեւառահայութիւնն է։ Եւս Պապը կը հրաւիրէ Երեւանի եկեղեցւոյ եպիսկոպոսները որ Հոսմ գեւառաւորները ընդհանուր ժողովը երթան, քեւ է որ պատրաստ է ամեն զեղում ընելու, միայն թէ գտնէ անուանական կերպիւ իր գերազանցութիւնն ընդունալ։ Հոսմ իր հին յամաւորութիւնը պահած չէ, նայեցէք ինչպէս փութաց սպանիական յեղափոխութիւնն ընդունելու, և եթէ խաղաղանք տակաւին չընդունիր, պատճառն այն է որ իր ետեւին շահերուն նիւթագէտ զննարար է։ Կոյն զեղումն ըրաւ հայկաթոլիկներուն ալ, և ստուգապէս կապահովեմ զձեզ որ այս օրերս Հոսմն նամակ մ'ունեմ է հրաւիրելով հայ կաթոլիկները որ ընդհանուր ժողով մը կազմեն, խորհին քննեն և ծառայանքներ յանձնած է Հոսմայ վերջագէտ բողոքային կերպով խնայելն իրենց բողոք պահանջները, քիչ ոչ միայն պիտի ընդունուին, այլ և ինչ նոր իրաւունքներ ալ որ ուզեն

պիտի արեւին։ Բայց է որ միութեան մը ազգայնութեանը ընաւ։ Զատ մը չկար։ Հոսմ տակ տառ խորհրդով ազգին իրաւունքներն առած էր, կարծեմ թէ ազգն աւելի գոհ պիտի ըլլար, բայց իրողութիւնը հասկնալէ ետեւ հաշտարար և զեղող գիւրք մը յանձն է։ Եսեկ քառ Պապը կառնուցէր որ մեր մեր ազգային սովորութիւնները, լեզուն և ազգութիւնը կենդանի և անփոփոխ մնան։ Բայց որպէս զի կարեւոր զհայերը պաշտպանել, պէտք է որ անոնց հետ միութեան կապ մը, և օտար ազգեցութեանց ենթակաւոր չըլլաւ։ Կոյն Երեւանի երաշխաւորութիւն մ'ունենայ, և այս ալ կաթոլիկութիւնն է։ Եւս ամեն Օսմանեան տէրութիւնն ալ, որոյ շահն է իր քաղաքականութիւնն Երեւանեան տէրութեանց քաղաքականութեան յարմարեցել, հայերն առաւել ևս կը սկսէ և կը պաշտպանէ։ — Եւս խորհրդածութեանց մէջ ծառած և կարեւոր շահերու կը գտնուի, որոյ քանի մը խորքով պատասխան չեմ կրնար տալ։ Բայց որչափ կարելի է, ես ալ համառօտաւ բացատրեմ ձեզ այս կէտերուն վրայ իմ ունեցած կարծիքս, որ կրնամ ըսել թէ Լուսաւորչական հայոց մեծագոյն մասին ալ կարծիքն է։ Վարք կրօնը քաղաքականութեան ծառայելիքն սկզբուն վրայ հիմնեցիք բողոք ձեր փառարար, բայց ոչ բանն է ահա որ հիմա 'ի վեր հայեալուն գծարկն կուգայ, Երբարեւ ժամանակ ժամանակ ազգին մէջ այդ սկզբունքներն ծառայողներ շատ գտնուել են, մասնաւոր Ուսուրիսեանք ժամանակը 'ի՛նչ է եղեր ասոր հետեւեցը։ փոխաւոր ազգը փրկութիւնն իրմէ և միայն իրմէ փնտռելու, պառակտելու օտարներուն վրայ յոյս դրել է։ Եթէ մարդ կաթոլիկ օրէնքը մէկ է՝ թէ՛ անհատներու և թէ՛ ազգերու համար, ուրիշ շին վրայ միշտ յոյս դնելն աղէկ չէ։ պէտք է որ մարդս իրեն և ուրիշներուն օգտակար ըլլալու աշխատի, և ահա այն ամեն ուրիշներէն օգտակար պաշտպանութիւն և օգնութիւն կրնայ գտնուել։ Եսեկ մ'այս սկզբունքն ընդունելէ ետեւ, քանից հիմայ մեր ազգին վրայ մասնաւորապէս խորհելու։ Ուսուրիսեանք իրենն ազգը միութեան շքատնիք։ Եթէ Տաճկաստանի հայերը Հոսմայ հետ միանան հաւաքութեանը նախ և առաջ Ուսուրիսեանք մէկ միւլ լինու և կէս ժողովուրդ կը կարեւորանէ։ Եւ կը կարծեմ թէ այսպիսի մեծ գոհորթութեան մը գեւ անմիջական շահ մը պիտի կրնանք գտնել, ոչ, այլ մեծագոյն մաս մը պիտի երթայ փոքրագոյն մաս մը յարի, և ո՞վ կրնայ երաշխաւորել թէ մեծագոյն մասին բողոքականութեան ալ մեղքը պիտի երթան, և ասիական մեծկալ մաս մ'ալ անկողն չը պիտի մնայ։ Բայց է որ ասիական պառակտումն աւելցնել է։ Ո՞վ կրնայ ըսել որ տէրութիւնն այսպիսի հաւաքական փոփոխութեան մը կապահովներ չը պիտի տեսնու և ինք ալ հիմնականքն տարբեր քաղաքականութիւն մը յանձնէ։ Ուսուրիսեանք ալ ազգին փրկութեան և համաձայնութեան մէջ փնտռելու է։ Բայց ոչ թէ կրօնական միութեան մէջ։ Միանալով ազգային զգացման, յառաջ գիտական սիրով, փոխադարձ ներպարտութեամբ (թօլեւան), և եղբայրականութեամբ, փոխանակ իրարու տալով թեմայերու, քիչ մը միեւնոյն ընալ, և եթէ կառնել է սահմանադրական կապով մը միանալ, ինչպէս մի են ազգութեան մը ամեն կրօնք գտնուող զարկնայիներ, գերմանացիներ, և այլն։ Եւս ամեն յառաջդիմութիւնը մեր ինքնարուն ջանքերէն բղկնելով, փոխաւոր միայն 'ի կրօնն այս ինչ կամ այն ինչ տէրութեան համակարգութիւնը վայելելու, համայն քաղաքակրթեալ աշխարհի յարգելու և համարուելու կատարանք։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՔՆՆԵՐ ՊԼԱՆԻՍՏԻՆ

Տ Ա Ղ Ե Ր Գ Ե Ա Ց

ԽՈՐԵՆ ԵՊԻՍԿՈՍՈՍ ԵԱՐՊԵՏԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Տպագրութիւն Արամեան

Ըմեն հայ գրադարանաց քով կը գտնուի: Գին 6 ֆրանք:

Բանաստեղծութիւնը մարդկային սրտին երաժշտութիւնն է. Գինը ներգործութիւնն որ երաժշտութիւնը մարդոց գգայութեանը վրայ կընէ, նոյնը և թիւրեւս աւելին կընէ բանաստեղծութիւնը սրտին գգայմանը վրայ խօսքերին անշուշտ այն գգայուն, ներքաշնակ և ճարտարահիւս բանաստեղծութեան վրայ է, որ ուղղապէս մարդկային սրտին հետ կը խօսի և անոր գգայմանը ամենէն նուրբ թիւերը կը թրջուրուցնէ: Աշտակիւն անոնք, որքա՞նք բազմաթիւ քաջակեր, տկարին զօրութիւն կուտայ, ապառնումը կողքէ, անողորմ ի գուժի կը շարժէ:

Եւս վերմ յառկու թիւներն ունենցող ազգային բանաստեղծութեան մէջ արդար խօսքով խիստ նշանակաւոր անձ մը բռնած են Գ. Ե. Խորեն եպիսկոպոսին քերթ ու ածները որոց մէջ մանաւանդ այս նոր ի լոյս ընծայած տաղերգութիւններն իրենց գեղեցիկ խմբաներով, դարձեալ խանգով և անուշ ներգաշխակութեամբ ընթերցողաց սիրտը կը շարժեն և քաղցր դաշուհանքով կը լցնեն: Հետեւաբար սրբանուէր քերթողին այս նոր աշխատանքը թիւներն ամեն կրթմ ճաշակի տէր ազգայիններէ մեծ գոհութեամբ ընդունուելուն տարակոյտ չունինք:

ՆՈՐ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆԻ Ի ՅՈՒՆԵՐԷՆ

ՅՈՐԻՆԵԱՅ

ՏԵՄԻՔՐՈՍ Ի. Խ. ԶՈԼԱՔԵԱՆ

Այլ գտնուի Գ. Ե. Գաղափեանի և ուրիշ ամեն հայ գրադարանաց քով: Գին 2 արծաթ Մէճիթի:

ԹՇՈՒՍԱՌՆԵՐ

(ԼԵՄԻՁԵՐԱՊԼԵ)

Տառն հատորի բաժնուած

Հրատարակութիւն Յարութիւն Տէտեանի

Բաժանորդութիւն կանխիկ 150 զրշ

Փարիզի Գաղափեանի բաժնու

Նորոգի համար 125 "

Իւրաքանչիւր հատորը 18 "

ԳԱՂՏԵՒԻ ՓԱՐԻԶԻ

Ուր հատորի բաժնուած

Հրատարակութիւն Յարութիւն Տէտեանի

Բաժանորդութիւն 90 զրշ

Միջերկրային բաժնու

Հայ համար 80 "

Իւրաքանչիւր հատորը 15 "

Բաժանորդագրութեան տեղերն են

Տէտեանի վաճառատունը Գաղափեանի թիւ 11, և Մաքիս խմբագրին գրատունը:

Իսկ իւրաքանչիւր հատորը գտնուի ու գտնի ամեն հայ գրադարանաց քով կընայ գտնուի:

ԵՆՏԻ ՄԻՒՀԻԲ ԿԻՆԱՀԱՆՈՐ

ԹԻՒՆՊԻԼԼԻԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՍԻՔԷՆ ՍԻՒԻ

Եթէ մահացու մեղք վերագրուի Հրատարակութեան ծուլութիւն անուն վեպին տաճիկներն թարգմանութիւնն է, որոք ի լոյս ընծայեց Մ. Ե. Կարապետ Եփեսոսի փանտեան նախ Մանուկ մէկ էջերուն մէջ և հիւսն այս աւանդին տեսութեամբ: Այլ ծախսութիւն ամեն հայ գրադարանաց քով, Գին 5 զուրշ:

Եւս յայտնի ընտիր վեպերու ընթերցանութեան ընծայած մտաւոր գուարժանութիւններն ու բարոյական օգուտներն արդէն ազգերիս և կրթեալ մասը ճանաչած ըլլալով, անտարակոյտ այս գեղեցիկ թարգմանութիւնն ալ հաստատութեան կողմէն ախարժանք կը կարգադրուի, որով խաղի և ուրիշ գեղութեան համար ի դուր փառնուած ժամերն արդիւնաւոր կերպիւ կը դործառնին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՍՏ

ԱԶԳԱՅԷՆ ԱՐԻԻ ՎԻՃԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵ

ՅՈՐԻՆԵԱՅ

Ի Մ. ՄԱՌԱԿՎԱՐԱՐԱՅԷՆ ԿԱԿՈՍՏԵՆ

Այլ գտնուի Մէրճիս շարժ թիւ 88 Բ. Մարգարեանի Համագրային զըրատունը, և ամեն գրադարանաց քով գին 100 փարս:

Ե. Զ. Գ.

Թախտակն հրեայի հիմնադրող Հատորը կարգուած կը ծախուի Մաքիսի գրատունէն և մայրաքաղաքի հայ գրադարանաց քով, ինչպէս նաեւ Մահմա մուս փաշան Պոլսոյ Մանուկ արդի խանութը:

ԵՅՐԵՆԵՐԷՆ ԵՆԳՂԻԷՐԷՆ

ԵՐԿՈՒ ԱՌՈՒՐ ՄԵՃ ՈՒՍԱՆԵԼԻ

ԵՒ

ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳՂԻԷՐԷՆ

ՕԼԵՆՏՈՐՅԻ ԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

Կարողանալ համար

Հեղահեղ տեսար առ տեսար հրատարակուի սկսած է ամեն մէկ տեսար 40 փարս գինով, իսկ ամբողջը մէկուկէս Մէճիթի կանխիկ վճարել:

Այլ ծախսութիւն Կարգման տարաւոր և ամեն հայ գրադարանաց քով:

ՕՐԵՑՈՅՑ

1869

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՏՊԵԱԼ

Յ Ե Ր Ո Ւ Ս Ս Ղ Ե Մ

Ի վաճառք Յակոբեանց

Յարութիւն կը տարբերակին տարւոյն ամեն եղանակներուն վրայ ոտնաւորներ, Ս. Երուսաղէմ հատարուած և կեղեցական հանգեցնելուն օրերը, Ս. Յակոբեանց վանքը ապուստոլ Գրիգորուն յանկը, Օսմանեան տէրութեան կրօնական տէրութեանց քաղաքական տնտեսական օտերը, և այլն:

Այլ գտնուի Գաղափեանի եկեղեցւոյն փարի գրան կից նոր գրատունը, հատը 60 փարս, Եւս տնտեսական հարկերին 10-էն մինչև 15 զեղջ պիտի ըլլայ որով այս Օրացոյցը, տարագրութեան գեղեցիկութեամբ նայելով ամենէն դիւրաբան կը ըլլայ:

ՆՈՐ

ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՂՂԻԷՐԷՆ ԼԵՃՈՒՐ

ՕԼԵՆՏՈՐՅԻ ԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

Այլ գտնուի մէջ Գաղափեանի կարգաւ գրել և խօսել տարիքու համար

ՓՈՒՆԵՑ Ի ՀԱՅ

ԹՈՒԱԿԱՆ ԹԻՐՁԵԱՆ

Բարձր Երուսաղէմ փարժարանաց մէջ ընդունուած այս նոր և գիւրջն օժով քերականութեան հայերէն լեզուի վերածուած կարեւոր օժանդակութիւն մ'է Գաղափեանի լեզուի ուսմանը փառքը հայ պատանեաց, և հետեւաբար նաեւ մեծ ծառայութիւն մը ազգային փարժարանաց:

Այլ գտնուի Ուրու Չարժիկի զըր. Եւ Երիթ փաշա խանին գրան գեղ. թիւ 416 Երեւելեան գրատունը:

ՏՕՆ ԳԻՇ ՕՐԹ

ՀԻՔԵԱՑԵՍԻ

Ազանեական գուարձար և խրատական փորձանոյթ թիւն մը, զոր պարզ տաճիկներն ինչու ի կը թարգմանեն Մ. Ե. Տէրաբեկեան լեզուն, և որուն Ե. հատարն արդէն աւարտած ըլլալով հրատարակած է:

Այլ գտնուի ամեն հայ գրադարանաց քով, և Մահմա մուս փաշան թիւ 220 Պոլսոյ Մանուկ արդի խանութը, Օրգանար փողոց թիւ 22 Տէրաբեկեան լեզուն խանութը, և Իզմիր Եւ Երիթ փաշան Եւսպարտեան արդի գրատունը: Գին 35 զուրշ:

ԵՐԵՆԵՐԷՆ

Գ. Ա. ԵՐԵՆԷ

ԵՐԵՆԵՐԷՆ ԴԵՂԵՐԷՆ

Գեղարան և վաճառանոց ի Ս. Պոլսոյ կամուրջին գրեթէ 7 և 8 թիւ, Ռեբի զեղարան մ'ալ ի Բերա 67 թիւ 1851-էն ի վեր բացուած:

Եւս երկու խանութներուն գեղերը և բոլոր ունեցած արարանները Եւս քաղաքի առաջին գործարաններն են և են: Հանգրային ջրեր թարմ և անխառն: Օւս Մարմարի ձկան լեզուն իզուր Երիթիկի Բեթեմի անուանի քանդակուն շինուած, որ Եւս քաղաքին եկած ուրիշ ամեն լեզուներէ գեղարանաց ու առաջինն է, և կը ծախուի թիւ 3 Փոլսոյ և թիւ 2 շէշերով: Բերա քրտարով շինուած Մարկա Պոլսոյ և Պոլսոյ և ուրիշ տեսակ ազնիւ գեղերն են:

Եւս տեսակ հիւանդութեանց համար պէտք եղած գործիքներ: Մ. Ե. Երեւելեան Զեղարաններ: Չայ, շաքարի հիւանդութեան համար հաց և խմոր և այլն (կրթութիւն): Բիւ ծախուի և ուրիշ փայլեանի մէջ ստու շինելու գործիքներ: Գեղարանին մէջ ալ ամեն ժամ ստու կը շինուի:

Եւսպարտեան Գաղափեանի Մանուկ քրտանի և Մարկայի ազնիւ գեղերն են: Գանաք և ուրիշ քանդակներ շէշով և ապառնով կը ծախուին:

Եւսպարտեան Զարդի Բարձրի գործարանն երաժշտական տեսակ և ընտիր կէ վեճերն են: Եւսպարտեան:

Գործն ալ փառն գինով կը ծախուին: Գ. Ա. Ե. Եւսպարտեան քրտաններն և վաճառանոցներն պատուիրէն և փաճառանոց և բնակութիւն ունին:

Ա. Բ. Ե. Ե. Ս. Ե. Ա. Ե. Ա. Ե.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Ա. Բ. Ե. Ե. Ս. Ե. Ա. Ե. Ա. Ե.

Յորեն կարծր Պէտարապիա	31-32
» » Ազադ	31-33
» » Պաւլըք	30-31
» » Պուրկադ	29-30
» » Թէքերադ	29-30
» կակուղ Ազադ	30-32
» » Պէտարապիա	30-32
» » Պուրկադ	23-25
» » Վառնա	23-25
» » Պաւլըք	29-30
» » Պաւլըք	30-32

Կիրքա թուան

Ներկայացուցին թուան

Անատոլ

Գարի թուան

» Անատոլ

ԽՈՐԱԿ ԶՈՐ

Պուրաս	—	քիւն
Անատոլ	—	հոլան
Քոլոս	—	»
Էտիքնէ	—	»
Շակած	70-76	»

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Բաժնակ Վեյլէ	հոլան 40	—
» իզմիր	» 41	—
» խաւսա	» 9.10	9-23
» Պարսկաստան	» 7-10	—
» Վրաստան	» 8.30	—
Բուրք Անատոլ լուացուած	» 40-30	41-10
» » չուացուած	» 6	—
» Բուրք լուացուած	» 42.20	—
» » չուացուած	» 6	—
ձէյրի Էնի և Կ. Գ. Գ.	» 45.30	46.20
» Թոխա	» 45	45.20
» Զորու	» 41.30	—
Մաղը Պարսկաստան	» 43	43.20
» Անատոլ	» 42	42.20
Սալէյ Գաղափեան	» 44	46
Թիֆլիս Էնի-Էր	» 45.20	—
» Գաղափեան	» 46	—
» Պէրսպար	» 46	—
» Չէքքէ	» 45	—
» Վան	» 30	—
Մետաքս Պարսկ. Բէյա	» 48	54
Աֆիս	» 385	390
Բիթլի	» 27	34
Սուսա	» 3.10	—
Կատաւոր հոլան Անատ. Բիթլի	» 32	34
» Բուրք	» 35	—
Ձէթ Մուսանիա	հոլան 7.10	—

Ձէթ Այվալ	» 7.20	—
» Սաքըզ	հոլան 10	—
Աճառ (Սապոն) Գաղափեան	» —	—
» » Միթիլի	» —	—

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խաչիկ Բիւ	400 հոլան	750-880
Շաքար փաշի Անդ	կնդ. 240	245
» » Գաղղ	» 237	240
» Գաղղ Գաղղ	» 300	350
Չայ Բոնի	հոլան 46	50
» Բէք	» 24	26
Սնադ (գալա)	կնդ. 720	725
Պղպիղ (պիպա)	հոլան 5.20	—
Լեզակ (չիլի) Պէրսպար	» 440	445
» » Մաղա	» 80	85
Ձինք տախտակ 100 հոլան ֆր.	» 440	—
» տախտակ	» 65	67
Երկաթ ձողակ	» 440	—
» Բեւեռ	» 68	—
» Բեւեռ	» 98	—
Քարֆիւս	» 42	43
Բրնձ իտալիայ 400 ֆիւ. ֆր.	» 43.30	—
Կարադ կղ Ռուսիայ	» 22	26
Խալիս	» —	—
Արատաշէլ Անդրէ. անտ. 9-12	» —	—
Թիֆլիս (Թիֆլէք) Գաղղ անտ.	» —	—

Մասիս քաղաքի բաժանորդագրութեան տեղերն են Եւ Պոլսոյ Չիլիկի խանութը յաղի թիւ 6 Մասիս խմբագրատունը իսկ գաղափեան մէջ հետեւեալ հոլանքաճուայ սենակաները

ԻԶՄԻՐ. Յարութիւն աղա Տէտեան.

ԵՒԿՈՒՐԻՒՄ. խորով աղա Թ. Էսկիւ

հոլան:

ԱՍՏԱՐԱՐ. Մ. Յակոբ աղա Տ. Գրի-

գորեան:

ԱԳՐԱՆՈՒՊՈԼԻՍ. Մ. Սուքիաս աղա

Գաղափեան:

ՏՐԱՊԵՐՈՒ. Պ. Խաչատուր Էրմանեան:

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զա-

քարեան:

ՍԵՐԱՍԻՍ. Վարդան Էփեսոսի Արդալ-

եան:

ԵԱՅ. Մ. աղա Խաչիկեան:

ՀԱՅԷ. Ներկայացու աղա Տէր Մար-

գարեան:

ԵՐԶԷԼԱՅ. Բիթլիքայի Թանգարան:

ՎԱՆ. Գրիգոր աղա Խաչատուր:

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուելու ա-

զօղներն ալ տեղերն մէկուկէս հոլան կընան թիւ 6 թիւ:

Խաչատուր-Տէրաբեկեան

Կ. Ս. ԻՌԵՐԻՅԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՅՈՑ

Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԵՆԻԼԻ ԽԱՆ